

НУБ "Св. Климент Охридски"

PK

IV 15

002

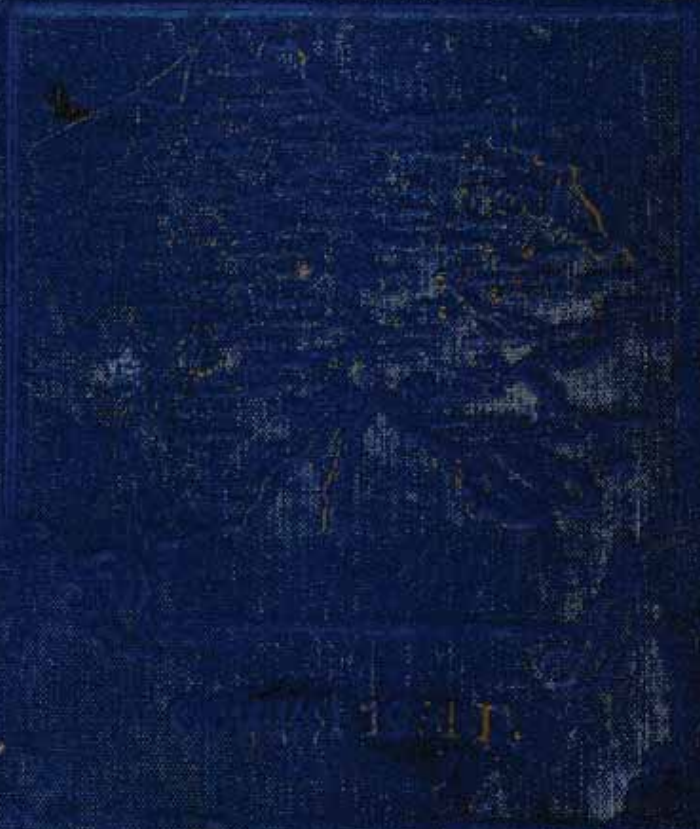
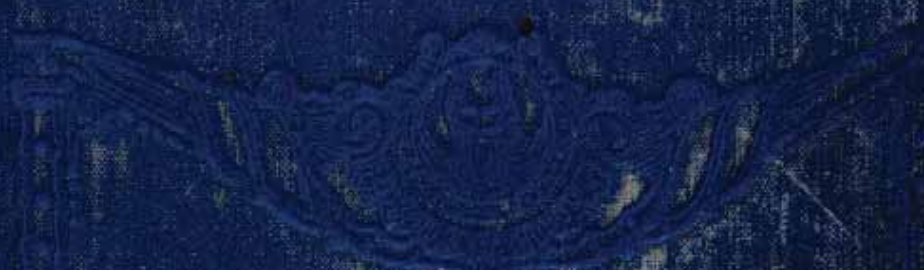

02010004874

C08155 ◻

871023

СВ. КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ

1911

R. IV 75

АЛБУМЪ – АЛМАНАХЪ
„МАКЕДОНИЯ“

ALBUM – ALMANACH
„MACÉDOINE“

УРЕЖДА РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ
REDIGÉ PAR LE COMITÉ DE REDACTION

СОФИЯ
1931

Нашето иконопиство и резбарство въ дебърско

По предание отъ дѣди и прадѣди и отъ редъ исторически факти се знае, че иконопиството и резбарството е дошло отъ Солунъ-Атонъ (Св. Гора), а не, както нѣкои твърдятъ, отъ западъ. Това ясно се подчертава отъ строго подържания източно-православенъ стилъ на всички икони въ нашитѣ храмове, рисуванн отъ майсторитѣ-иконописци отъ галичко-дебърската школа. Тази школа се е развила и ширила по цѣлия Балкански полуостровъ, благодарение на нейната особена организация и строга дисциплина.

Всѣки иконописецъ е приелъ при себе си ученици не само своитѣ синове и внуци, но и

всички по-близки родственници-младежи, а особено останалитѣ сирачета и то не по-възрастни отъ 7—8 години.

Понеже въ старитѣ времена е нѣмало уредени училища иконописцитѣ сж били сжщевременно и учители на четмо и писмо, а така сжщо и на черковно пѣние и пр. По такѣвъ начинъ преди обѣдъ ученицитѣ се занимавали съ четмо, писмо и черковно пѣние, а следъ обѣдъ се учили да рисуватъ. Рисуването се изучавало на сини каменни плочи съ бѣли каменни моливи. Сжщевременно ученицитѣ били и чираци, изпълнявайки всички прислуги въ майстерската, като на всѣкиго е била строго опредѣлена работа. Това положение на ученичество е траяло 3—4 години въ родното имъ мѣсто. Щомъ детето-ученикъ навършвало 11—12 годишна възраст и, ако е било физически здраво, заминавало съ майсторитѣ на гурбетъ.

Всѣки единъ майсторъ иконописецъ или резбаръ е вземалъ при себе си 5—6 души помощници майстори, калфи и чираци, като е образувалъ една група.

За голѣма радостъ, въ оная тъмна епоха, иконописцитѣ и резбари въ галичко-дебърския край въ своята професия сж представлявали една обща задруга, която се ръководѣла отъ най-почтеннитѣ и съ влицие майстори, които пъкъ отъ своя страна сж разпредѣляли областитѣ, въ които всѣка група да упражнява своята професия. Изобщо казано, галичко-дебърскитѣ иконописци и резбари сж работили и сж били търсени въ цѣлия Балкански полуостровъ, Русия, Ромъния, Турция, Мала-Азия, Египетъ и пр.

Цѣлата вътрешна украса на храмоветѣ е била предприемана и изпълнявана отъ тѣй разпрѣснатитѣ групи, които сж изработвали резбарството, гипсовата скулптура, стенната иконопись и декоративната, а така сжщо и подвижнитѣ икони.

Чирацитѣ и калфитѣ въ време на работата сж били посветявани отъ майсторитѣ въ четиритѣхъ отдѣла за първо време, а въ последствие, следъ като майстора е преценявалъ коя специалностъ се повече отдава на всѣки отдѣленъ чиракъ или калфа, въ нея специално го въвеждалъ, за да може да излѣзе отъ него добъръ специалистъ въ даденъ отдѣлъ.

Майсторитѣ иконописци и резбари отъ населението сж били наричани зографи и даскали. Последното име имъ било дадено, защото при украсата на всѣка една църква, вечерно време и въ празнични дни събирали сж мѣстни деца при своитѣ калфи и чираци, които обучавали на четмо, писмо и черковно пѣние. Всичко това е издигнало зографитѣ въ очитѣ на народа до такава степенъ, че имъ е било указвано голѣма почитъ и уважение.

Мнозина отъ младитѣ зографи сж се оженивали за момичета отъ видни семейства, въ ония области на балканитѣ, където сж работили храмове, като по такѣвъ начинъ мнозина отъ тѣхъ сж оставали на постоянно мѣстожителство тамъ. Впоследствие отъ мѣстни деца тия зографи сж организирали мѣстни школи за иконопиство и резбарство. По предание се знае, че трѣвненската, самоковската, неврокопската, и много други школи сж били плодъ на оженили се тамъ зографи отъ галичко-дебърския край. Нѣкои отъ тия школи и до днесъ иматъ роднински връзки помежду си.

Макаръ че носи името дебърска школа, обаче, трѣбва да се знае, че въ гр. Дебъръ, който е населенъ повечето съ турци и албанци, нѣмало е условия да се развие това изкуство. Дебъръ е административенъ центъръ на окръга и околията. Всички села носили името Дебърски

Край, а пъкъ иконопиството и резбарството сж се развили и разширили въ голѣмъ масштабъ въ галичката околия, съ центъръ гр. Галичникъ и селата: Лазарополе, Тресенче, Росоки, Сушица, Гари, Осой и др., които се намиратъ въ дебритѣ на Бистра планина, Дешатъ планина, Яма планина и Стогово планина.

Благодарение на упорития трудъ и постоянство въ работата, строгитѣ нрави и обичаи, запазени отъ мияшкото население въ тоя край, почитъта и уважението спрямо нѣкои по-издигнати старци зографи въ Галичко се е чувствувало голѣма сплотеностъ и единомушие, благодарение на които ценни качества между народнитѣ маси, зографското изкуство въ тоя край се е издигнало въ Самородна Народна школа, която школа нѣколко столѣтия е работила и е украсила маса художествени храмове на Балканския полуостровъ и другаде, продължава и днесъ да работи въ тази областъ, като нейнитѣ потомци и днесъ още съ упоритъ трудъ и постоянство продължаватъ да пазятъ завета на своитѣ дѣди и красятъ българскитѣ храмове съ своето изкуство.

Ап. Христовъ.